

CHINY

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej**

**DPU-WIKP-424/349/2025
20.06.2025**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Chinach.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: ponad 1,4 mld (dane z 2024 r.)^[1]

Skład etniczny: Chińczycy (Han) 91,1%, mniejszości etniczne 8,9%, wśród nich: Zhang, Manchu, Hui, Miao, Ujgurowie, Mongołowie, Tybetańczycy, Buyei, Dong, Yao, Koreańczycy, Bai, Hani, Kazachowie, Li, Dai (władze Chin oficjalnie uznają 56 grup etnicznych).^[2]

Skład religijny: buddyści 18,2%, chrześcijanie 5,1%, muzułmanie 1,8%, religie ludowe 21,9% (do których zaliczane są religie niektórych mniejszości etnicznych), hinduiści mniej niż 0,1%, judaizm mniej niż 0,1%, pozostałe wyznania 0,7% (np. taoiści). Ok. 52,2% mieszkańców nie określiło żadnej wyznawanej przez siebie religii. Oficjalnie zarejestrowanych jest 5 religii państwowych, tj. buddyzm, taoizm, islam, protestantyzm i katolicyzm.^[3]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Chińska Republika Ludowa (ChRL) jest państwem autorytarnym, w którym najwyższą władzę sprawuje Komunistyczna Partia Chin (KPCh). Członkowie KPCh zajmują prawie wszystkie najwyższe stanowiska w rządzie i aparacie bezpieczeństwa. Ostateczna władza należy do 24-osobowego Biura Politycznego KC KPCh i jego siedmioosobowego Stałego Komitetu.^{[4][5]}

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Pod względem administracyjnym Chiny podzielone są na 33 jednostki terytorialne, w tym 22 prowincje (tzw. sheng): Hebei, Shanxi, Liaoning, Jilin, Heilongjiang, Jiangsu, Zhejiang, Anhui, Fujian, Jiangxi, Szantung, Henan, Hubei, Hunan, Guangdong, Hajnan,

¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

⁴ USDOS (US Department of State), 2023 Country Reports on Human Rights Practices – China (Includes Hong Kong, Makau, Tibet and Xinjiang), 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/china/>

⁵ CIA, (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

Syczuan, Kuejczou, Junnan, Shaanxi, Gansu oraz Qinghai. (Chiny uważają Tajwan za 23 prowincję).^[6]

Wydzielone są także 4 miasta, które funkcjonują również na prawach prowincji, pod bezpośrednim zarządem władz centralnych: Pekin, Tiencin, Szanghaj i Chongqing. W skład Chin wchodzi również 5 regionów autonomicznych (zamieszkiwanych przez skupione grupy etniczne): Guangxi, Mongolia Wewnętrzna, Tybet, Xinjiang-Uygur i Ningxia. Ponadto do Chin należą też 2 specjalne regiony administracyjne: Honkong i Makau.^[7]

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Wybierany przez Ogólnochińskie Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych – OZPL (Quanguo Renmin Daibiao Dahui) **przewodniczący ChRL** jest głową państwa i najwyższym przedstawicielem kraju za granicą (bywa określany mianem prezydenta). Do 2018 r. kadencja przewodniczącego wynosiła 5 lat z możliwością reelekcji na kolejne 5 lat. Jednakże na początku 2018 r. wprowadzono poprawki do konstytucji Chińskiej Republiki Ludowej usuwając ograniczenia czasowe sprawowania urzędu prezydenta (również wiceprezydenta).^{[8][9]}

Ostatnie wybory na przewodniczącego ChRL miały miejsce w dniu 10 marca 2023 r. Wygrał je ponownie **Xi Jinping** (funkcję przewodniczącego ChRL pełni od 2013 r.). Decyzję przyjęło w formalnym głosowaniu 2952 delegatów Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych (OZPL). Ww. został wybrany jednogłośnie. Był jedynym kandydatem.^{[10][11][12]}

Xi Jinping zajmuje trzy najwyższe stanowiska: sekretarza generalnego partii, prezydenta państwa i przewodniczącego Centralnej Komisji Wojskowej.^[13]

Funkcję wiceprzewodniczącego ChRL objął **Han Zheng**.^[14]

Kolejne wybory przewodniczącego ChRL przewidziane są na marzec 2028 r.^[15]

⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

⁷ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

⁸ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

⁹ Dziennik.pl, Bezprecedensowe wybory w Chinach. "Najpotężniejszy przywódca od czasów Mao", 10.03.2023, <https://wiadomosci.dziennik.pl/swiat/artykuly/8678133,chin-y-xi-jinping-trzecia-kadencja.html>

¹⁰ Rzeczpospolita, Xi Jinping będzie nadal rządził Chinami jako prezydent. Trzecia kadencja, 10.03.2023, <https://www.rp.pl/polityka/art38102121-xi-jinping-bedzie-nadal-rzadzil-chinami-jako-prezydent-trzecia-kadencja>

¹¹ Dziennik.pl, Bezprecedensowe wybory w Chinach. "Najpotężniejszy przywódca od czasów Mao", 10.03.2023, <https://wiadomosci.dziennik.pl/swiat/artykuly/8678133,chin-y-xi-jinping-trzecia-kadencja.html>

¹² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

¹³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

¹⁴ China Vitae, Han Zheng, https://www.chinavitae.com/biography/han_zheng

¹⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

Rząd i premier. Głównym organem wykonawczym ChRL jest Rada Państwa (rząd) mianowana przez Ogólnochińskie Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych (OZPL). W jej skład wchodzi: premier, wicepremierzy, radcy stanu, ministrowie, przewodniczący komitetów, Kontroler Generalny i Sekretarz. Na wniosek Przewodniczącego ChRL OZPL wybiera premiera. Od 11 marca 2023 r. funkcję tę pełni Li Qiang.^[16]

Parlament i wybory parlamentarne. Najwyższym organem władzy ustawodawczej w ChRL jest Ogólnochińskie Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych – OZPL, które jest jednoizbowym parlamentem. Maksymalna liczba członków Zgromadzenia to 3000 osób. Jego kadencja wynosi 5 lat, a w skład wchodzi deputowani wybierani w wyborach pośrednich przez zgromadzenia ludowe prowincji, regionów autonomicznych, miast wydzielonych, specjalnych administracyjnych regionów i armii. Pracami OZPL kieruje wybrany przez nie Stały Komitet, który zwołuje sesje OZPL, wydaje dekrety i niektóre ustawy między sesjami OZPL, ratyfikuje umowy międzynarodowe, dokonuje wykładni prawa, zatwierdza premiera i członków rządu.^[17]

Ostatnie wybory do OZPL odbyły się w 5 marca 2023 r. Kolejne planowane są na marzec 2028 r.^{[18][19]}

SYSTEM PRAWNY

W Chinach stosuje się prawo cywilne będące pod wpływem sowieckiego i europejskiego kontynentalnego systemu prawa cywilnego. Ustawodawca zachowuje uprawnienia do interpretacji ustaw.^[20]

KARA ŚMIERCI

System prawny Chin przewiduje karę śmierci i jest ona w praktyce zasądzana oraz wykonywana, jednak dane na ten temat są w dużej mierze utajnione, w tym liczba wyroków oraz liczba egzekucji. Władze Chin sporadycznie ujawniały informacje na temat niektórych rodzajów spraw, najwyraźniej w celu wysłania wiadomości, że przestępczość i sprzeciw nie będą tolerowane.^[21]

W ciągu roku 2024 niektóre informacje o egzekucjach były udostępniane za pośrednictwem wytycznych sądowych i państwowych mediów z komentarzem ilustrującym powagę okoliczności przestępstw, aby przypomnieć obywatelom, że niektóre przestępstwa są surowo karane. W wybranych przypadkach kara śmierci była stosowana do karania przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom i handlu

¹⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

¹⁷ Encyklopedia PWN (Polskie Wydawnictwo Naukowe), Chiny. Ustrój polityczny, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Chiny-Ustroj-polityczny;4573926.html>

¹⁸ IPU (Inter-Parliamentary Union), Global data on national parliaments. China – National People's Congress, https://data.ipu.org/node/36/elections?chamber_id=13364

¹⁹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

²⁰ CIA, (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

²¹ AI (Amnesty International), Death sentences and executions in 2024, 08.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/>

dziećmi. Inne przestępstwa karane śmiercią to przestępstwa związane z narkotykami i przestępstwa gospodarcze, takie jak korupcja. Amnesty International odnotowała siedem wyroków śmierci wydanych za korupcję, z których sześć umożliwiała złagodzenie kary po dwóch latach (wyroki śmierci w zawieszeniu).^[22]

Ujawnienia związane z tymi przestępstwami podkreślały również, że kara śmierci była wykorzystywana jako narzędzie do przykładowego ukarania urzędników uznanych za winnych przestępstwa. W prowincji Shaanxi urzędnik państwowy został stracony w lipcu 2024 r. za handel narkotykami. Były sekretarz komitetu roboczego partii został stracony w Mongolii Wewnętrznej w grudniu 2024 r. po tym, jak został skazany za korupcję, przekupstwo, sprzeniewierzenie funduszy publicznych i zмовę z syndykatem przestępczym. Kara śmierci za wszystkie te przestępstwa naruszała prawo i standardy międzynarodowe, ponieważ nie spełniały one progu „najpoważniejszych przestępstw”, do których stosowanie tej kary musi być ograniczone.^[23]

Kara śmierci była również nadal wykorzystywana do wysyłania wiadomości politycznych i atakowania przeciwników. Na karę śmierci skazany został chińsko-australijski pisarz Yang Hengjun (z możliwością odroczenia po dwóch latach) pod zarzutem szpiegostwa, po niesprawiedliwym procesie, który odbył się za zamkniętymi drzwiami. 21 czerwca 2024 r. Najwyższy Sąd Ludowy Chin wydał wspólnie z Najwyższą Prokuraturą Ludową, Ministerstwem Bezpieczeństwa Publicznego, Ministerstwem Bezpieczeństwa Państwowego i Ministerstwem Sprawiedliwości „Opinie w sprawie karania zwolenników niepodległości Tajwanu za prowadzenie lub podżeganie do separatyzmu zgodnie z prawem”. Wytoczne zachęcają sądy niższej instancji oraz różne agencje rządowe i organy ścigania do traktowania takiej działalności jako przestępstw przeciwko bezpieczeństwu narodowemu.^[24]

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

ANALIZA STATYSTYCZNA

W 2023 r. na terenie Chin w wyniku różnych przypadków naruszenia bezpieczeństwa, zginęło 8 osób natomiast w 2024 r. liczba wszystkich ofiar wyniosła 12 osób. W pierwszym kwartale 2025 r. nie było ofiar śmiertelnych.^[25]

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Za bezpieczeństwo kraju odpowiadają siły zbrojne Chin czyli Armia Ludowo-Wyzwoleńcza, do której należą: siły lądowe, marynarka wojenna (obejmuje lotnictwo morskie), korpus morski marynarki wojennej, siły powietrzne (obejmują siły

²² AI (Amnesty International), Death sentences and executions in 2024, 08.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/>

²³ AI (Amnesty International), Death sentences and executions in 2024, 08.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/>

²⁴ AI (Amnesty International), Death sentences and executions in 2024, 08.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/>

²⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: China, data 01.01.2023 – 28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

powietrznodesantowe), Siły Rakietowe (strategiczne siły rakietowe), Siły Lotnicze, Siły Cyberprzestrzeni, Siły Wsparcia Informacyjnego, Połączone Siły Wsparcia Logistycznego, a także Ludowa Policja Zbrojna, która obejmuje Straż Przybrzeżną, Siły Obrony Granic, Siły Bezpieczeństwa Wewnętrznego), Siły Rezerwowe (2024). Liczebność sił zbrojnych Chin wynosi ok. 2 mln czynnego personelu.^[26]

Armia jest ramieniem zbrojnym Komunistycznej Partii Chin, i liczebnie jest to największa armia na świecie. Jej głównym obowiązkiem jest bezpieczeństwo zewnętrzne, ale ma również pewne obowiązki w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego. Deklarowana polityka obronna Chin obejmuje ochronę suwerenności, bezpieczeństwa i interesów rozwojowych, przy jednoczesnym podkreśleniu większej globalnej roli.^[27]

Armia prowadzi operacje powietrzne, obrony przestrzennej, cybernetyczne, wojny elektronicznej, wspólne, lądowe, morskie, rakietowe, nuklearne i kosmiczne; regularnie trenuje, w tym ćwiczenia wielonarodowe i wielosłużbowe, rozmieszcza się za granicą i uczestniczy w międzynarodowych misjach pokojowych.^[28]

Chiny formalnie są stroną sporu o terytorium Tajwanu, do którego roszczą sobie pretensje terytorialne i blokują próby uznania suwerenności tego terytorium przez inne kraje.^{[29][30]} We wrześniu 2023 r. Chiny zażądały od Stanów Zjednoczonych zerwania wszystkich relacji wojskowych z Tajwanem, w tym sprzedaży broni oraz ćwiczeń na Morzu Południowochińskim.^[31] W październiku 2024 r. Chiny przeprowadziły manewry wojskowe realizujące scenariusz otoczenia i blokady Tajwanu. Władze Chin oznajmiły, że ćwiczenia są „ostrzeżeniem przed separatystycznymi aktami sił niepodległościowych Tajwanu”. Chiny nie wykluczają użycia siły w celu podporządkowania wyspy.^[32] W 2025 r. Chiny nadal przeprowadzają serie ćwiczeń wojskowych u wybrzeży Tajwanu, m.in. w maju 2025 r. przeprowadziły ćwiczenia wojenne pod kryptonimem „Strait Thunder-2025A”, przy czym „A” na końcu nazwy manewrów sugeruje, że może być ich więcej.^[33]

Władze stosują zaostrzone środki bezpieczeństwa w prowincji Xinjiang na podstawie przepisów „deradykalizacyjnych”, które kodyfikują wysiłki mające na celu „powstrzymanie i wykorzenienie ekstremizmu”. Rząd wykorzystał swoją szeroką definicję ekstremizmu do zatrzymania ponad miliona Ujgurów, etnicznych Kazachów, Kirgizów i innych muzułmanów w ośrodkach reedukacji lub zatrzymań, mających na celu zaszczepienie patriotyzmu i wymazanie ich tożsamości religijnej i etnicznej.

²⁶ CIA, (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

²⁷ CIA, (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

²⁸ CIA, (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

²⁹ Rajczyk R., The Warsaw Institute Review, Tajwan – jedyna chińska demokracja, 06.07.2019, <https://warsawinstitute.org/pl/tajwan-jedyna-chinska-demokracja/>

³⁰ CIA, (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

³¹ Defence 24, Chiny nawołują USA do zerwania relacji wojskowych z Tajwanem. Indie zaś analizują potencjalny konflikt, 18.09.2023, <https://defence24.pl/geopolityka/chiny-nawoluja-usa-do-zerwania-relacji-wojskowych-z-tajwanem-indie-zas-analizuja-potencjalny-konflikt>

³² Polsat News, Tajwan otoczony przez Chiny. Zaczęły się manewry wojskowe, 14.10.2024, <https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2024-10-14/tajwan-otoczony-przez-chiny-zaczely-sie-cwiczenia-wojskowe/>

³³ Reuters, Blanchard B., Taiwan president rallies the troops ahead of possible Chinese drills, 16.05.2025, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/taiwan-president-rallies-troops-ahead-possible-chinese-drills-2025-05-16/>

Wielu wcześniej przetrzymywanych w tych ośrodkach zostało później przeniesionych do formalnego systemu więziennictwa, skazanych na podstawie fałszywych zarzutów w utajnionych procesach i skazanych na niezwykle długie wyroki więzienia.^[34] W dniu 27.08.2024 r. Wysoki Komisarz ONZ ds. Praw Człowieka, Volker Türk, przyznał, że w Xinjiang „nadal obowiązuje wiele problematycznych przepisów i polityk” i poinformował, że jego biuro nadal naciska na chińskie władze, aby uwolniły osoby arbitralnie przetrzymywane w aresztach oraz wyjaśniły status i miejsce pobytu osób zaginionych.^[35] Władze uzasadniają wprowadzenie zaostrzonych środków bezpieczeństwa incydentami terrorystycznymi oraz zamieszkami, które zdarzały się w tym regionie od 2009 r. Chiny twierdzą, że ujgurscy separatyści utrzymują kontakty z zagranicznymi organizacjami zbrojnymi, takimi jak Al Qaida (Al-) i Państwo Islamskie^[36], a ujgurskie oddziały organizacji East Turkestan Islamic Movement (ETIM) walczyły w różnych konfliktach na Bliskim Wschodzie: w Afganistanie, Syrii i Iraku.^{[37][38]}

Według Human Rights Watch restrykcje dotyczące muzułmańskich praktyk religijnych w Xinjiang zaostrzyły się w 2024 r., a ludność ujgurska jest nagminnie wykorzystywana do niewolniczej pracy w niebezpiecznych sektorach produkcji.^[39]

Z kolei źródła chińskie mówią o planach rozwoju infrastruktury i różnych gałęzi przemysłu oraz coraz większym otwarciu tego regionu (w 2024 r. odnotowano tam wzrost usług turystycznych o 21%), jednocześnie władze wspominają o konieczności dalszego stosowania środków bezpieczeństwa w celu stabilizacji w regionie.^[40]

Brak jest jednak informacji, by na terenie Chin działały jakiegokolwiek nielegalne organizacje zbrojne.

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Brak jest informacji wskazujących na to, by w Chinach obowiązywało obecnie ustawodawstwo specjalne typu: stan wojenny, operacja specjalna, godzina policyjna itp.

³⁴ UDOS (US Department of State), 2023 Country Reports on Human Rights Practices – China (Includes Hong Kong, Makau, Tibet and Xinjiang), 23.05.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/china/>

³⁵ HRW (Human Rights Watch), China: UN Needs to Address Crimes Against Humanity, Uyghurs Endure Injustice 2 Years after Landmark UN Rights Report, 27.08.2024, <https://www.hrw.org/news/2024/08/27/china-un-needs-address-crimes-against-humanity>

³⁶ DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Country Information Report, PR China, 22.12.2021, <https://www.dfat.gov.au/about-us/publications/country-information-reports>

³⁷ 21st Century Wire, From Idlib to Xinjiang: Uyghur Fighters Trained for Terror 26.09.2018, <https://21stcenturywire.com/2018/09/26/from-idlib-to-xinjiang-uyghur-fighters-trained-for-terror/>

³⁸ USDOS (US Department of State), 2023 Country Reports on Human Rights Practices – China (Includes Hong Kong, Makau, Tibet and Xinjiang), 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/china/>

³⁹ HRW (Human Rights Watch), World Report 2025, China – Events of 2024, <https://www.hrw.org/world-report/2025/country-chapters/china>

⁴⁰ Xinhua (English News), Xinjiang aims for robust social, economic development in 2025, 19.01.2025, <https://english.news.cn/20250119/e4c883cdc8a042b0b253226d641c8146/c.html>

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według danych ACLED, w 2023 r. w Chinach w różnego rodzaju incydentach śmierć poniosło 8 cywilów, z kolei w 2024 r. odnotowano 9 ofiar cywilnych. Śmiertelne przypadki wśród cywilów wiązały się najczęściej z nadużyciem siły przez policję.^[41]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

DZIAŁANIA WOJENNE

W okresie od początku 2023 r. do końca pierwszego kwartału 2025 r. na terenie Chin nie odnotowano działań zbrojnych, które wymierzone byłyby w ludność cywilną. Jedynie w styczniu 2024 r. odnotowano działanie przypadkowe, kiedy to Państwowa Rada Administracyjna, składająca się z przywódców wojskowych rządzących Mjanmą, wystrzeliła pociski artylerii ciężkiej z miasta Luakkaing w Mjanmie, które spadły na miasto Zhenkang (Lincang, Yunnan) w Chinach i raniły pięciu chińskich cywilów. Ostrzał był wymierzony w Organizację Niepodległości Kaczinów z siedzibą w przygranicznym mieście Laiza w Mjanmie. Ataki na tę organizację nasiliły się od czasu, gdy w czerwcu przejęła ona tereny należące do Państwowej Rady Administracyjnej w Laiza.^[42]

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

W okresie od początku 2023 r. do końca pierwszego kwartału 2024 r. na terenie Chin nie odnotowano działań zbrojnych, które wymierzone byłyby w ludność cywilną.

DZIAŁANIA ODWETOWE

W okresie od początku 2023 r. do końca pierwszego kwartału 2025 r. na terenie Chin nie odnotowano działań zbrojnych, które wymierzone byłyby w ludność cywilną.

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU ZBROJNEGO

W okresie od początku 2023 r. do końca pierwszego kwartału 2025 r. na terenie Chin nie odnotowano zagrożeń związanych ze złą sytuacją humanitarną, która byłaby spowodowana złą sytuacją bezpieczeństwa.

⁴¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: China, civilians (China), data 01.01.2023 – 28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: China, civilians (China), shelling, artillery, missile attack, data 01.01.2023 – 28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW NIEZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

TERRORYZM

Zagrożenie terroryzmem jest niskie, w okresie od początku 2023 r. do pierwszego kwartału 2025 r. nie odnotowano tego typu ataków. W marcu 2024 r. odnotowano jeden przypadek ataku koktajlem Mołotowa na lokalne biuro rządowe w Zhangjiagang, atakujący wyraził w ten sposób niezadowolenie z traktowania jego fabryki przez władze lokalne. Nie było ofiar śmiertelnych.^[43]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

Władze Chin bardzo często dopuszczają się bezprawnych zatrzymań, uprowadzeń nakładania aresztów domowych i umieszczania w szpitalach psychiatrycznych osób z grup, które uważają za wrażliwe tj. członków mniejszości religijnych i etnicznych głównie Ujgurów, Tybetańczyków, Turków, Kazachów oraz dziennikarzy, prawników zajmujących się prawami człowieka, i innych. Np. około 27 marca 2023 r. ujgurski dyrektor ds. projektowania został zabrany w prowincji Xinjiang (Shuimogou, Urumqi), brak było z nim kontaktu przez kilka miesięcy. Później okazało się, że był przetrzymywany w nieznanym miejscu pod nieokreślonymi zarzutami kryminalnymi. Przyczyną było to, że na stałe mieszkał w Turcji od ponad dekady i miał powiązania z tamtejszymi urzędnikami państwowymi.^[44]

Zdarzają się również działania ze skutkiem śmiertelnym. Na początku maja 2024 r. zastrzelono dwóch więźniów ujgurskich. Dokonali tego funkcjonariusze więzienni w więzieniu w powiecie Xinyuan (Ili, Xinjiang). Strażnik pociągnął jednego z braci za nogę, gdy ten pracował na polu warzywnym na terenie więzienia. Drugi brat próbował go uwolnić, co doprowadziło do fizycznej konfrontacji. Strażnik wyciągnął broń i zabił obu braci.^[45]

Około 26.05.2024 r. policja umieściła buddyjskiego mnicha tybetańskiego w areszcie w nieokreślonym miejscu bez prawa kontaktu, po aresztowaniu go pod zarzutem separatyzmu w powiecie Jigzhi (Guoluo, Qinghai). Został on zabrany po tym, jak skomentował na WeChat prawo obowiązujące na poziomie powiatu. W rezultacie lokalny rząd zorganizował 10-dniową kampanię edukacji politycznej dla około 100 innych mnichów.^[46]

W niewyjaśnionych okolicznościach zaginęło także dwóch chińskich ministrów Chin, w tym Qin Ganga, który po raz ostatni był widziany publicznie 25.06.2024 r., zanim został niespodziewanie zastąpiony w rządzie przez swojego poprzednika Wang Yi. Qin. Podobnie generał Li Shangfu - minister obrony, który był ostatnio widziany publicznie 29.08.2023 r., jak wygłaszał przemówienie na chińsko-afrykańskim forum

⁴³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: China, Civilians (China), attack, grenade, 01.01.2022-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: China, Civilians (China), abduction/forced disappearance, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: China, Civilians (China), abduction/forced disappearance, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: China, Civilians (China), attack, grenade, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

bezpieczeństwa w Pekinie. 25.10.2023 r. Shangfu został oficjalnie odwołany ze stanowiska decyzją Stałego Komitetu Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych. Miejsca pobytu obu ministrów nie są znane.^[47]

W miesiącach wrzesień-listopad 2024 r. w Chinach miało miejsce wiele przypadków masowych ataków m. in. wjazd samochodem w dzieci wchodzące do szkoły w Chandu, podobny wypadek w Zhuhai, kiedy to kierowca wjechał w ludzi ćwiczących w kompleksie sportowym. Zginęło 35 osób a 47 zostało rannych. Poza tym odnotowano co najmniej 3 ataki nożowników z ofiarami śmiertelnymi. Policja chińska wyjaśnia te incydenty frustracją sprawców.^{[48][49]}

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

Konstytucja chroni prawo obywateli do demonstracji, ale w praktyce protestujący rzadko uzyskują zgodę i ryzykują karą za gromadzenie się bez pozwolenia. Spontaniczne demonstracje stanowią pewne ujęcie dla lokalnych skarg, choć często spotykają się z przemocą policji i ściganiem karnym. Samotne protesty - na przykład osoby trzymające transparent w miejscu publicznym - mogą być karane. Uzbrojona policja w przeszłości była oskarżona o otwarcie ognia podczas protestów, głównie w Xinjiang.^[50]

Zgodnie z danymi ACLED od początku 2023 r. do pierwszego kwartału 2025 r. w Chinach miały miejsce 1963 protesty, w tym 68 protestów z interwencją policji. Największa ilość protestów to protesty pracownicze, w których protestujący domagają się podniesienia pensji, protesty dotyczą również zajmowania ziemi przez władze i wypłacania odszkodowań (terytorium Autonomicznego Tybetu), na terytorium Tybetu i Hongkongu przyczyny protestów obejmują problemy społeczne i polityczne.^[51]

Tylko jeden protest w raportowanym okresie zakończył się ofiarami śmiertelnymi. W dniu 16.03.2024 r. 500 uczniów zorganizowało strajk okupacyjny w Lhasa Normal School w dzielnicy Chengguan (Lhasa, Tybet), domagając się złagodzenia blokad szkolnych, ponieważ ceny żywności na terenie kampusu wzrosły, a nadzór elektroniczny w szkole został zaostrzony. Około 100 policjantów pobiło co najmniej dwóch uczniów na śmierć podczas tłumienia ruchu polegającego na siedzeniu w proteście. Liczba ofiar śmiertelnych wyniosła około 20, a niektórzy uczniowie popełnili samobójstwo na widok opresji ze strony rządu, a inni zostali stratowani, nieumyślnie lub celowo przez nieznane osoby. Każdego marca rząd nakazuje zamknięcie szkół i zabrania uczniom wychodzenia z nich, odkąd w 2008 r. wybuchły antyrządowe protesty na dużą skalę. Tegoroczna blokada została przedłużona do czterech miesięcy po tym, jak jeden ze studentów zginął po rozmowie z zagranicznymi mediami na temat sytuacji w szkole. Około 30 studentów zostało aresztowanych po użyciu poczty Gmail do składania wniosków o przyjęcie na

⁴⁷ TVN24 BIS, Minister obrony Chin zniknął dwa miesiące temu, właśnie został zdymisjonowany, 25.10.2023, <https://tvn24.pl/swiat/chiny-niewidziany-od-dwoch-miesiecy-minister-obrony-li-shangfu-zostal-zdymisjonowany-st7407553>

⁴⁸ NPR, A surge in mass attacks has killed dozens in China in recent months, 20.11.2024, <https://www.npr.org/2024/11/20/nx-s1-5197463/china-mass-attacks-killed-dozens>

⁴⁹ CNN, 35 killed after driver plows car into crowds at sports center in China's deadliest known attack in a decade, 13.11.2024, <https://edition.cnn.com/2024/11/12/china/china-zhuhai-hit-and-run-intl-hnk/index.html>

⁵⁰ Freedom House, Freedom of the World 2024, China, <https://freedomhouse.org/country/china/freedom-world/2024>

⁵¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: China, Civilians (China), protests, protests with intervention, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

międzynarodowe uniwersytety, a jedna studentka została zatrzymana w szpitalu psychiatrycznym.^[52]

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

Chiny, kraj liczący 1,4 mld mieszkańców, ma jeden z najniższych wskaźników brutalnej przestępczości na świecie, częściowo ze względu na ścisłą kontrolę broni i potężną masową inwigilację.^[53] Na arenie międzynarodowej chińskie grupy przestępcze angażują się w kłusownictwo i handel dziką przyrodą, cyberprzestępczość oraz skomplikowane oszustwa i przekręty, w tym handel ludźmi i niewolnictwo. Siatki przestępcze z Chin, od dawna doświadczone w przemyśle ludzi do Stanów Zjednoczonych i Kanady, zintensyfikowały działania na granicy USA-Meksyk.^{[54][55]}

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Chociaż prawo chińskie zapewnia swobodę ruchu wewnętrznego, podróży zagranicznych, emigracji i repatriacji, to w rzeczywistości wielu obywateli Chin napotyka na ograniczenia w swobodnym przemieszczaniu się, zarówno w obrębie kraju, jak i poza nim. Dotyczy to zwłaszcza Ujgurów oraz działaczy społecznych. Wielu z nich było czy jest przetrzymywanych w tzw. aresztach domowych lub innych pozaprawnych miejscach zatrzymania. Z ograniczeniami dotyczącymi podróży zagranicznych spotykają się także urzędnicy państwowi (w tym emerytowani), wojskowi, dysydenci, aktywiści, prawnicy, artyści itp., którym władze czasami uniemożliwiają wyjazd z kraju. Władze blokują także możliwość podróżowania niektórych członków rodzin działaczy na rzecz praw człowieka oraz podejrzanych o korupcję urzędników i przedsiębiorców.^{[56][57]} Punkty kontrolne policji w Xinjiang ograniczają możliwość mieszkańców do podróżowania, a także opuszczania rodzinnych miast. Ograniczenia ta dotyczą w szczególności ludności ujgurskiej.^{[58][59]}

⁵² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: China, Civilians (China), protests, protests with intervention, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵³ CNN, 35 killed after driver plows car into crowds at sports center in China's deadliest known attack in a decade, 13.11.2024, <https://edition.cnn.com/2024/11/12/china/china-zhuhai-hit-and-run-intl-hnk/index.html>

⁵⁴ Brookings, Felbab-Brown V., Garcia D. P., Bajji V., Chinese crime and geopolitics in 2024, 29.01.2024, <https://www.brookings.edu/articles/chinese-crime-and-geopolitics-in-2024/>

⁵⁵ Global Organized Crime Index, China, <https://ocindex.net/country/china>

⁵⁶ Freedom House, Freedom in the World: China 2024, <https://freedomhouse.org/country/china/freedom-world/2024>

⁵⁷ USDOS (US Department of State), 2023 Country Reports on Human Rights Practices – China (Includes Hong Kong, Makau, Tibet and Xinjiang), 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/china/>

⁵⁸ USDOS (US Department of State), 2023 Country Reports on Human Rights Practices – China (Includes Hong Kong, Makau, Tibet and Xinjiang), 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/china/>

⁵⁹ Freedom House, Freedom in the World: China 2024, <https://freedomhouse.org/country/china/freedom-world/2024>

Zmieniona ustawa o kontrwywiadzie pozwala władzom na powstrzymanie osób, w tym obcokrajowców, przed opuszczeniem Chin ze względów bezpieczeństwa narodowego. Prawo zezwala również władzom na nakładanie zakazów wjazdu.^[60]

Czynnikiem ograniczającym zmianę miejsca zamieszkania były obowiązkowe książki meldunkowe zwane „hukou”, które służyły kontroli migracji. Brak hukou w nowym miejscu znacznie ograniczał dostęp do usług publicznych takich jak służba zdrowia lub edukacja. W 2020 r. Chiny postanowiły znieść ograniczenia związane z hukou w miastach o populacji poniżej 3 mln.^[61] Większe miasta wprowadziły natomiast roczne kwoty dla nowych osób chcących osiedlić się tymczasowo na ich terenie, co stanowi istotną przeszkodę, głównie dla mieszkańców wsi chcących przenieść się do lepiej rozwiniętych ekonomicznie rejonów miejskich, gdzie dochód jest czasem 3 razy większy niż w rejonach wiejskich. Jednocześnie władze dążą do zmniejszenia napływu ludności do mega-miast takich jak Pekin lub Szanghaj.^{[62][63]}

Hukou (rejestracja gospodarstwa domowego) uniemożliwia 295 milionom migrantów wewnętrznych korzystanie z pełnych praw rezydenta w miastach, w których pracują. Jednak w ostatnich latach władze lokalne poluzowały egzekwowanie tego prawa. Rząd prowincji Zhejiang usunął niektóre ograniczenia dotyczące hukou w lipcu 2023 roku. W sierpniu MPS (Ministry of Public Security) ogłosiło, że obniży bariery w uzyskiwaniu rejestracji w niektórych obszarach miejskich i zachęcił władze lokalne do zniesienia lub złagodzenia niektórych z ich wymagań.^[64]

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Populacja miejska stanowi w Chinach 64,6%, zaś współczynnik urbanizacji wynosi 1,78 rocznie.^[65]

Zdecydowana większość populacji Chin zamieszkuje wschodnią połowę kraju. Zachód, z rozległymi obszarami góorskimi i pustynnymi, pozostaje słabo zaludniony, choć zajmuje pierwsze miejsce na świecie pod względem całkowitej liczby ludności. Ogólna gęstość zaludnienia jest mniejsza niż w wielu innych krajach Azji i Europy. Wysoka gęstość zaludnienia występuje wzdłuż dolin rzek Jangcy i Żółtej, delty rzeki Xi Jiang, dorzecza Syczuanu (wokół Chengdu), w Pekinie i wokół niego oraz w obszarze przemysłowym wokół Shenyang.^[66]

⁶⁰ Freedom House, Freedom in the World: China 2024, <https://freedomhouse.org/country/china/freedom-world/2024>

⁶¹ Reuters, China to ease internal migration curbs this year to lift virus hit economy, 10.04.2020, <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-china-urbanisation-idUSKCN21S0IQ>,

⁶² Obserwator gospodarczy, Nierówności w Chinach maleją, jednak konieczna może być reforma systemu hukou, 04.07.2022, <https://obserwatorgospodarczy.pl/2022/07/04/nierownosci-w-chinach-maleja-jednak-konieczna-moze-byc-reforma-systemu-hukou/>

⁶³ USDOS (US Department of State), 2023 Country Reports on Human Rights Practices – China (Includes Hong Kong, Makau, Tibet and Xinjiang), 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/china/>

⁶⁴ Freedom House, Freedom in the World: China 2024, <https://freedomhouse.org/country/china/freedom-world/2024>

⁶⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

⁶⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

Brak jest informacji na temat wewnętrznych przesiedleń spowodowanych względami bezpieczeństwa w Chinach.

Natomiast każdego roku Chiny odnotowują jedno z najwyższych na świecie liczby przesiedleń w wyniku katastrof naturalnych. Jest to związane z wysoką ekspozycją na powodzie, cyklony i trzęsienia ziemi. Transformacja społeczna i gospodarcza kraju charakteryzująca się znacznym wzrostem gospodarczym i rozwojem spowodowała migrację ze wsi do miast i postępującą urbanizację. W rezultacie wiele gęsto zaludnionych obszarów miejskich znajduje się na lub w pobliżu narażonych obszarów przybrzeżnych i dorzeczy, co zwiększa ryzyko przyszłych wysiedleń.^[67]

W 2023 r. przesiedlenia, ewakuacje itp. objęły 4,7 mln ludzi w związku z powodzią monsunowymi w prowincji Habei, tajfunem Saola, który dotknął Fujian i Guangdong w sierpniu, oraz tajfunem Doksuri, w północnych Chinach.^[68] W listopadzie 2024 r. 282 tys. osób zostało ewakuowanych z powodu tajfunu Kong-rey w prowincji Zhejiang. W maju 2025 r. przesiedlono ok. 4 tys. osób w Autonomicznej Prefekturze Nuijiang Lisu w prowincji Yunan z powodu powodzi.^[69]

Wysokie narażenie kraju na poważne burze skłoniło władze do stworzenia systemów wczesnego ostrzegania i protokołów ewakuacyjnych, które z powodzeniem zmniejszyły liczbę osób rannych i zabitych w wyniku katastrof.^[70] Osobom przesiedlonym i ewakuowanym pomocy udziela państwo i organizacje pozarządowe.^[71]

UCHODźCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Brak jest informacji na temat napływu uchodźców z Chin do krajów sąsiednich.

Chiny, biorąc pod uwagę całą populację, są czwartym z największych źródeł migrantów na świecie. Początki współczesnych migracji sięgają XIX w. i epoki kolonializmu. Najwięcej chińskich migrantów pochodzi z trzech południowych nadbrzeżnych regionów kraju: Guangdong, Fujian i Zhejiang. Historycznie tereny te były marginalizowane ze względu na niewielkie zasoby surowcowe. Największa chińska diaspora zamieszkuje Tajlandię, Malezję, Indonezję, Singapur, a poza regionem – Stany Zjednoczone. W Europie największe skupiska Chińczyków znajdują się we Francji, Wielkiej Brytanii i we Włoszech. Chińskie wspólnoty są obecne praktycznie na całym świecie, w tym także w wielu krajach afrykańskich. Chińczycy w krajach Zachodu nie asymilują się łatwo w miejscu nowego pobytu i mają tendencję do tworzenia w innych krajach swego rodzaju „państwa w państwie”, stąd np. słynne Chinatown w Londynie, Paryżu, czy amerykańskich miastach.^[72]

⁶⁷ IDMC (Internal Displacement Monitoring Centre), China, 2022-2024, <https://www.internal-displacement.org/countries/china>

⁶⁸ IDMC, China, 2022-2024, <https://www.internal-displacement.org/countries/china>

⁶⁹ IDMC, China, 05-06.2025, <https://www.internal-displacement.org/countries/china>

⁷⁰ IDMC, China, 2022-2024, <https://www.internal-displacement.org/countries/china>

⁷¹ Give2Asia, China Flood Response 2024, <https://give2asia.org/2024-china-flood-response/>

⁷² Migration Policy Institute, China: An Emerging Destination for Economic Migration, <https://www.migrationpolicy.org/article/china-emerging-destination-economic-migration>

Liczebność diaspory chińskiej ocenia się na 60 mln. W latach 2012-2023 o status uchodźcy ubiegało się na świecie ok. 730 tys. osób chińskiej narodowości.^[73]

W okresie od listopada 2023 r. do kwietnia 2024 r. na granicy meksykańsko-amerykańskiej zatrzymano 24,367 Chińczyków ^[74] W USA żyje obecnie ok. 390 tys. nielegalnych migrantów z Chin.^[75]

PODSUMOWANIE

Chińska Republika Ludowa (ChRL) jest państwem autorytarnym, zarządzanym przez Komunistyczną Partię Chin (KPCh). Partia całkowicie kontroluje instytucje państwowe ChRL, definiując ich struktury, reguły funkcjonowania i skład personalny.

System prawny Chin przewiduje karę śmierci i jest ona w praktyce zasądzana oraz wykonywana.

Na terenie Chin nie odnotowano żadnych działań wojskowych. Nie istnieje powszechne zagrożenie życia dla ludności cywilnej.

W ostatnim roku nie odnotowano przymusowych przesiedleń ze względu na sytuację bezpieczeństwa.

⁷³ Radio FreeEurope/Radio Liberty, Augustinovic-Stojak M., Fleeing China: A Chinese Migrant's Journey Across the Balkans to the EU, 06.11.2023, <https://www.rferl.org/a/balkans-route-chinese-asylum-seeker/32673586.html>

⁷⁴ The Guardian, Hawkins A., A path towards freedom: the new route to Europe for desperate Chinese, 25.09.2024, <https://www.theguardian.com/world/2024/sep/25/a-path-towards-freedom-the-new-route-to-europe-for-desperate-chinese-migrants>

⁷⁵ The Guardian, Wang C., Fear grows among US's 390,000 undocumented Chinese immigrants: 'So many policies have changed', 18.03.2025. <https://www.theguardian.com/us-news/2025/mar/18/chinese-undocumented-immigrants-trump-policies>

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIABIBLIOGRAFIA:

1. 21st Century Wire, From Idlib to Xinjiang: Uyghur Fighters Trained for Terror 26.09.2018, <https://21stcenturywire.com/2018/09/26/from-idlib-to-xinjiang-uyghur-fighters-trained-for-terror/>
2. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: China, data 01.01.2023 – 28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>
3. AI (Amnesty International), Death sentences and executions in 2024, 08.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/>
4. Brookings, Felbab-Brown V., Garcia D. P., Bajji V., Chinese crime and geopolitics in 2024, 29.01.2024, <https://www.brookings.edu/articles/chinese-crime-and-geopolitics-in-2024/>
5. China Vitae, Han Zheng, https://www.chinavitae.com/biography/han_zheng
6. CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, China, 10.06.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>
7. CNN, 35 killed after driver plows car into crowds at sports center in China's deadliest known attack in a decade, 13.11.2024, <https://edition.cnn.com/2024/11/12/china/china-zhuhai-hit-and-run-intl-hnk/index.html>
8. Defence 24, Chiny nawołują USA do zerwania relacji wojskowych z Tajwanem. Indie zaś analizują potencjalny konflikt, 18.09.2023, <https://defence24.pl/geopolityka/chiny-nawoluja-usa-do-zerwania-relacji-wojskowych-z-tajwanem-indie-zas-analizuja-potencjalny-konflikt>
9. DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Country Information Report, PR China, 22.12.2021, <https://www.dfat.gov.au/about-us/publications/country-information-reports>
10. Dziennik.pl, Bezprecedensowe wybory w Chinach. "Najpotężniejszy przywódca od czasów Mao", 10.03.2023, <https://wiadomosci.dziennik.pl/swiat/artykuly/8678133,chine-xi-jinping-trzecia-kadencja.html>
11. Freedom House, Freedom in the World: China 2024, <https://freedomhouse.org/country/china/freedom-world/2024>
12. Freedom House, Freedom of the World 2024, China, <https://freedomhouse.org/country/china/freedom-world/2024>
13. Give2Asia, China Flood Response 2024, <https://give2asia.org/2024-china-flood-response/>
14. Global Organized Crime Index, China, <https://ocindex.net/country/china>
15. HRW (Human Rights Watch), China: UN Needs to Address Crimes Against Humanity, Uyghurs Endure Injustice 2 Years after Landmark UN Rights

Report, 27.08.2024, <https://www.hrw.org/news/2024/08/27/china-un-needs-address-crimes-against-humanity>

16. HRW (Human Rights Watch), World Report 2025, China – Events of 2024, <https://www.hrw.org/world-report/2025/country-chapters/china>
17. IDMC (Internal Displacement Monitoring Centre), China, 2022-2024, <https://www.internal-displacement.org/countries/china>
18. IDMC, China, 05-06.2025, <https://www.internal-displacement.org/countries/china>
19. IPU (Inter-Parliamentary Union), Global data on national parliaments. China – National People's Congress, https://data.ipu.org/node/36/elections?chamber_id=13364
20. Migration Policy Institute, China: An Emerging Destination for Economic Migration, <https://www.migrationpolicy.org/article/china-emerging-destination-economic-migration>
21. NPR, A surge in mass attacks has killed dozens in China in recent months, 20.11.2024, <https://www.npr.org/2024/11/20/nx-s1-5197463/china-mass-attacks-killed-dozens>
22. Obserwator gospodarczy, Nierówności w Chinach maleją, jednak konieczna może być reforma systemu hukou, 04.07.2022, <https://obserwatorgospodarczy.pl/2022/07/04/nierownosci-w-chinach-maleja-jednak-konieczna-moze-byc-reforma-systemu-hukou/>
23. Polsat News, Tajwan otoczony przez Chiny. Zaczęły się manewry wojskowe, 14.10.2024, <https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2024-10-14/tajwan-otoczony-przez-chiny-zaczely-sie-cwiczenia-wojskowe/>
24. PWN (Polskie Wydawnictwo Naukowe), Chiny. Ustrój polityczny, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Chiny-Ustroj-polityczny;4573926.html>
25. Radio FreeEurope/Radio Liberty, Augustinovic-Stojak M., Fleeing China: A Chinese Migrant's Journey Across the Balkans to the EU, 06.11.2023, <https://www.rferl.org/a/balkans-route-chinese-asylum-seeker/32673586.html>
26. Rajczyk R., The Warsaw Institute Review, Tajwan – jedyna chińska demokracja, 06.07.2019, <https://warsawinstitute.org/pl/tajwan-jedyna-chinska-demokracja/>
27. Reuters, Blanchard B., Taiwan president rallies the troops ahead of possible Chinese drills, 16.05.2025, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/taiwan-president-rallies-troops-ahead-possible-chinese-drills-2025-05-16/>
28. Reuters, China to ease internal migration curbs this year to lift virus hit economy, 10.04.2020, <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-china-urbanisation-idUSKCN21S0IQ>
29. Rzeczpospolita, Xi Jinping będzie nadal rządził Chinami jako prezydent. Trzecia kadencja, 10.03.2023, <https://www.rp.pl/polityka/art38102121-xi-jinping-bedzie-nadal-rzadzil-chinami-jako-prezydent-trzecia-kadencja>

30. The Guardian, Hawkins A., A path towards freedom: the new route to Europe for desperate Chinese, 25.09.2024,
<https://www.theguardian.com/world/2024/sep/25/a-path-towards-freedom-the-new-route-to-europe-for-desperate-chinese-migrants>
31. The Guardian, Wang C., Fear grows among US's 390,000 undocumented Chinese immigrants: 'So many policies have changed', 18.03.2025.
<https://www.theguardian.com/us-news/2025/mar/18/chinese-undocumented-immigrants-trump-policies>
32. TVN24 BIS, Minister obrony Chin zniknął dwa miesiące temu, właśnie został zdymisjonowany, 25.10.2023, <https://tvn24.pl/swiat/chiny-niewidziany-od-dwoch-miesiecy-minister-obrony-li-shangfu-zostal-zdymisjonowany-st7407553>
33. UDOS (US Department of State), 2023 Country Reports on Human Rights Practices – China (Includes Hong Kong, Makau, Tibet and Xinjiang), 23.05.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/china/>
34. USDOS (US Department of State), 2023 Country Reports on Human Rights Practices – China (Includes Hong Kong, Makau, Tibet and Xinjiang), 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/china/>
35. Xinhua (English News), Xinjiang aims for robust social, economic development in 2025, 19.01.2025,
<https://english.news.cn/20250119/e4c883cdc8a042b0b253226d641c8146/c.html>